

קינ א מיי פ"ח מהל'
גולה ואפדה ה' א
ופ"ח מהל' מלוה וזה ה'
ג וע"ש ובלא פ"י שאין לו
אחריות כי סמך עשין ד'
טו"ע ח"מ י"ט לו ספק
:ח

רבינו הגנאל

אמר ר' אלעזר רישא
דמתני' בשטרי דבתי
בהו אחריות דברי הכל
לא יחזיר ובשאין בהן
אחריות מחלוקת שאין
חייב מודה ר"מ אמר
יחזיר דכל שטר שאין
בו אחריות נכסין אינו
גובה לא ממשעבדי ולא
מבני חרי. ור' יוחנן אמר
מחלוקת בשחייב מודה
וכר. תניא כוותיה דר'
יוחנן מצא שטרי חוב אם
יש בהן אחריות נכסים
א"ע"פ ששניהן מודין לא
יחזיר לא לזה ולא לזה
אין בהן אחריות נכסים
בזמן שמודה הלוה יחזיר
למלוה אין הלוה מודה לא
יחזיר לא לזה ולא לזה
ששטר שאין בו אחריות
נכסים א"ע"פ אינו גובה
ממשעבדי גובה מבני חרי
דברי ר"מ. וחכ"א אחד זה
ואחד זה גובה ממשעבדי.
(א) פ"י בהא מתניא בשטר
שאין בו אחריות בזמן
שהלוה מודה יחזיר דהא
לא גבי אלא מבני חרי
דברי ר"מ וחכ"א לא
יחזיר שגם שטר שאין בו
אחריות גובה ממשעבדי
נמצאת חלוקתם בשחייב
מודה תיובתא דשמואל
ור"א דאמרי מחלוקת
בשאין חייב מודה וכי ר"מ
סבר כי שטר שאין בו
אחריות נכסים אינו גובה
לא ממשעבדי ולא מבני
חרי וביאח מתניא קתי
כי שטר שאין בו אחריות
נכסים גובה מבני חרי
דברי ר"מ וברישא דמתני'
בשטרי שיש בהן אחריות
לא יחזיר ר"א כלום.
לשמואל דאמר כולה מתני'
בשאין חייב (מודה) אבל
בשחייב מודה דברי הכל
יחזיר למלוה דלפרעון
ולקנוניא לא חיישי רבנן
ומתניא דקתני א"ע"פ
משום דשאין בו אחריות
ששניהן מודין לא יחזיר
מאי טעמא לא יחזיר לאו
משום דחיישינן לפרעון
ולקנוניא הלכך עור הויא
תיובת' למאן דתני בהדיא
לא חיישינן לפרעון.

(א) נראה לז"ל פ"י דהא
מתניא ס"ל דשטר שאין בו
א"ע"פ.

הא קאמר לא היו דברים מעולם. משמע שהלוה טוען שהוא מוזף לזכא למימר מה שטען לא היו דברים מעולם היינו שאומר פרעתי דל"כ נהדר ליה ללוה לזר ע"פ ללוהיתו ועוד דשמואל לא חייש לפרעון וקשה דאפילו יש בו אחריות אמאי לא יחזיר אם לא יקיימנו לא יגבה כלום ואם יקיימנו גדון יגבה ואין לומר דחיישינן שמא יזילאנו שלא צפניו או על הלכות ויתומים ולא נטעון להם מוזף משום דלא שכיח כמו שאין טוענין ליתמי נאנסו משום דלא שכיח כדאמרין בהמוכר [את] הבית (ב"ב דף ע' ע: ושם) וכיון דאין טוענין להו מוזף גם אין טוענין להם פרוע הוא א"ע"פ דשמואל סבר צ"פ מי שמת (שם דף קנ"ג ושם) מודה בשטר שכתבו לרין לקיימו ונאמן לומר פרוע הוא צננו דאי צעי אמר מוזף מכל מקום ליתמי ולקוחות דלא טענינן מוזף לא טענינן פרוע הוא הא ליתא דאפילו לא נטעון להם מוזף הוא נטעון להם פרוע דלאמרי' בהמוכר [את] הבית (שם דף ע' ע: ושם) גבי שטר כ"ס היואל על היתומים בשטר שכתבו לרין לקיימו אבל צלגלא דפקדון טענינן להו החזרתי כמו אציהם שהיה נאמן לומר החזרתי צננו דאי צעי אמר נאנסו ולכן גם להם טענינן החזרתי אף על גב דלא טענינן להו נאנסו ועוד דעל כרחק טענינן להו מוזף או פרוע דאם לא כן לא שצקת חיי לכל צריה דיוכל כל אדם להזיל על היתומים ולקוחות ושלא צפניו שטר מלוה או שטר מכר שעשה כרצונו ולא נטעון להם וכן מוכח בפרק גט פשוט (שם דף קע"ד):

(שם) דרב ושמואל דלאמרי' תרוייהו כ"כ מרע שאמר מנה לפלוני צדי אמר תנו נטעין לא אמר תנו אין נטעין ומפרש התם דנקיט שטרך אמר תנו קיימיה לשטרך לא אמר תנו לא קיימיה לשטרך הוא בצביל יתומים דרב סבר צ"פ דכתובות (דף יט.) מודה בשטר שכתבו אין לרין לקיימו ולא טענינן פרעתי א"כ אי לא קיימיה לשטרך טענינן מוזף וא"כ אמאי לא יחזיר ואין לומר כיון דנפל אתרע ליה הלכך אפילו יקיימנו יש לחוש שמא מוזף הוא ולכן קאמר לא יחזיר פן יטרופ כשתסתחב הנפילה דהא אמרינן לקמן (דף ע"ב) אמר שמואל מלא שטר הקגאה יחזיר דאי משום כתב ללוה ולא לזה כו' משמע דאין הלוה צפניו שהוא מודה מנקאמרא שנת כתב ללוה ולא לזה ואמאי יחזיר נישוח שמא מוזף הוא ואפילו אם מקיים אותו אינו מועיל וכן רב אסי דאמר לקמן (דף ע"ב) המוצא שטר שכתב בו הנפק יחזיר אמאי יחזיר נישוח שמא זייף חתימת הדיינין ו"ל דמילתא דשמואל רב אסי מיידי שאין הלוה צפניו ולכן יחזיר ואין לחוש שמא מוזף הוא וכשירצה לגבות נטעון מוזף ואם יקיימנו יגבה ואפ"י אם יצא א"כ הלוה ויטעון מוזף הוא אין לחוש כיון שצ"ל לידו צהיתר וכן משמע לעיל (דף ע"א) דקאמר ואחר שמלא שטר שנפל ליד דיין כו' משמע אם המלוה מנאל גובה כיון שצ"ל לידו צהיתר אבל הכא צמתני' איירי שהלוה צפניו צשעת מניאיה וטוען מוזף ולכן כיון דליכא ריעותא דנפילה וגם טוען הלוה צודאי מוזף לא יחזיר כי יש לחוש שמא יגבה מיתומים ולקוחות או שלא צפניו ע"י קיום השטר והקיום אינו מועיל כי שמא טרח לזייף השטר צטוב עד שצבורים העדים שהיא חתימתן כי הדיא דגט פשוט (ב"ב דף קס"א) דמנח ידיה אורנוקא וכתב שרצא צענמו היה סבור שהיא חתימתו ומיהו מלוה עלמנו יכול להיות שיגבה ע"י קיום לפי שהוא יודע צאמת שהוא מוזף יטרח לפסור ראייתו (א"ת לעיל (דף ע"א) דאמר רבי יוסי נפל ליד דיין הרי הוא צחוקמו ולא חיישינן לפרעון ואע"פ דמשמע שהלוה צפניו וטוען פרעתי דומיא דרישא דשניס אדוקין צשטר ואמאי לא יהא נאמן לומר פרעתי צננו דאי צעי אמר מוזף הוא דלא לא יחזיר פן יגבה מיתומים ולקוחות ואפילו מקייים לא מהני ליה כדפרישית ו"ל דאין זה מנו דטוב לו לומר פרעתי שלא יחשינו שום אדם מלומר מוזף כי ירא פן יקיימנו ואע"פ שהקיום אינו מועיל לגבות צו מכל מקום אין טוען צרלון דבר שיכול להכחישו ואם נאמר שמן הלוה צענמו הוא גובה ע"י קיום מנינו למימר דהרי הוא צחוקמו לא שיחזירו למלוה שיש לחוש פן יזילאנו על יתומים ולקוחות אלא אם יקיימנו המלוה צעדרו ציד המוצא יגבה מן הלוה ולא חיישינן לפרעון: **דברי** הב"י יחזיר ולקנוניא לא חיישינן. ולשמא כתב ללוה צניסן כו' נמי לא חיישינן כדאציי ולקנוניא משום יש צו אחריות נקט דצשאין צו אחריות לא שייך קנוניא דלא גבי ממשעבדי דלא ידע צרייתא דצסמוך דסבר אי לאו טעות סופר הוא מבני חרי נמי לא גבי דכיון שמחל השעבוד מחל גם הקרן כמו לרבי מאיר וכן משמע ק"ת דקאמר מחלוקת כשאין חייב מודה דהיינו צאין צו אחריות ועל זה קאמר צמר הכי אבל חייב מודה לפרעון ולקנוניא לא חיישינן משמע דאין צו אחריות קאי: **הא** מבני חרי גבי. צלא דיוקא הוי מצי לאתויי דקתני צהדיא וגובה מנכסים צני חורין אלא שכן דרך הגמרא: **אל** מא חיישינן לקנוניא. ואע"פ דמנינו למימר טעמא דלא יחזיר משום דשמא כתב ללוה צניסן מ"מ קשיא דר"א דאמר יחזיר ולא חייש: **הנ** תרתי מי"ל צניהו דהא חייב. וא"ת ואמאי דלא יהא הלא לא הוצרך לומר ר"א אבל כשאייב מודה דברי הכל יחזיר לפרעון ולקנוניא לא חיישינן דהומ"ל צין צמודה צין צאינו מודה לרבי מאיר יחזיר צאין צו אחריות דאינו גובה צו כלום ולרצנן לא יחזיר דגבי ממשעבדי וחיישינן לקנוניא ו"ל דהא דקאמר לפרעון ולקנוניא לא חיישינן מתניתין קשימיה דתנן וכל מעשה צ"ד יחזיר אלמלא לא חיישינן לקנוניא ולא יעמידנו צשטרי חלטאתא כדדחי לקמן (דף ע"ב) וכיון דמכח מתניתין קאמר לא חשיב לה אבל מה שמפרש דלר"מ אין גובה כלום צאין צו אחריות זה לא הזקיקה אותו המשנה לפרש ולכן קאמר דהא יהא ולשמאל צצרתיה משום דהא דקאמר לא חיישינן לפרעון ולקנוניא לא מכח מתניתין קאמר דהא צצלמא קאמר ליה מלא שטר הקגאה צצוק כו':

אינו גובה לא מנכסים משועבדים ולא מבני חורין. אם אין הלוה מודה לשטרך דלא שעבד צה נכסים לאו שטרך הוא והוא כמלוה על פה ואפ"י עליה עדים: ורצנן סברי. להא מיהא הוי שטרך שתהא כמלוה על פה צעדים הלכך גבי מבני חרי ולהכי לא יחזיר דכיון דנפל אתרע ליה ואמרינן מוזף הוא דקאמר ליה: **ממשעבדי נמי** גבי. כדמפרש לקמן (א) אחריות טעות סופר הוא וחיישינן לפרעון ולקנוניא: **אבל** כשאין חייב מודה. ואפילו מודה שכתבו אלא שאמר פרעתי: דברי הכל לא יחזיר. **פי** ששניהם מודים כו'. חיישינן לקנוניא: **בזמן** שהלוה מודה. שהוא חייב לו: **יחזיר** למלוה. שאין כאלו קנוניא דלא גבי ממשעבדי: **גובה מנכסים משועבדים.** ולא יחזיר ואפ"י שניהם מודים דחיישינן לקנוניא: **פני** פרסי מילי הוי. ואת אמרת תיובתא דרבי אלעזר צחדל: ומשני

דשמואל בתרתי מצא שמרי חוב ויש בהם אחריות נכסים אף על פי ששניהם מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה אין בהן אחריות נכסים בזמן שהלוה מודה יחזיר למלוה אין הלוה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה דברי רבי מאיר שהיה רבי מאיר אומר שטרי (ב) שיש בהם אחריות נכסים גובה מנכסים משועבדים ושאין בהם אחריות נכסים גובה מנכסים בני חורין וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה גובה מנכסים משועבדים תיובתא דרבי אלעזר דאמר לרבי מאיר שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה ממשעבדים ולא מנכסים בני חורין וקאמר בין לר' מאיר בין לרבנן לא חיישינן לקנוניא וברייתא קתני שטר שאין בו אחריות נכסים ממשעבדי הוא דלא גבי הא מבני חורין מגבא גבי וקתני בין לר' מ בין לרבנן חיישינן לקנוניא דקתני א"ע"פ ששניהם מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה אלמא חיישינן לקנוניא והא הני תרתי הוא חדא

(א) רש"ל מ"ו, (ב) נלקמן יד.
ט"ז, (ג) כ"ט: שאין
(ד) נ"ד יד, (ה) עין צמוס'
פ' מי שסיה נשוי דף צ"ב:
ד"ה דינא. רש"ל.
הגהות הב"ח
(א) גבי שסיה ר"מ אומר
שטרי חוב ש"ס: